

ĐÀO TẠO, BỒI DƯỠNG NGUỒN NHÂN LỰC BÁO CHÍ Ở VIỆT NAM HIỆN NAY

TS. Doãn Thị Mai Hương

Trường Đại học Lao động - Xã hội

huongdoanthimai@yahoo.com

TS. Nguyễn Thị Vân Anh

Trường Đại học Lao động - Xã hội

nguyenvananh83@ulsa.edu.vn

TS. Mai Thị Dung

Trường Đại học Lao động - Xã hội

maidungins@gmail.com

Tóm tắt: Cuộc cách mạng 4.0 tác động vào mọi lĩnh vực của đời sống với sự phổ biến của Internet, các thiết bị di động, các công nghệ thông minh. Sự phát triển của khoa học - công nghệ đã tác động mạnh mẽ đến đời sống xã hội, thay đổi thói quen, điều kiện tiếp nhận thông tin của công chúng và ảnh hưởng sâu sắc đến sự phát triển của báo chí. Sự thay đổi của báo chí trong bối cảnh hiện nay đã đặt ra nhiều vấn đề, trong đó có vấn đề đào tạo, bồi dưỡng nguồn nhân lực báo chí. Các tác giả bài viết nghiên cứu thực trạng đào tạo, bồi dưỡng nguồn nhân lực báo chí ở Việt Nam hiện nay, trên cơ sở đó đề xuất một số giải pháp đổi mới đào tạo, bồi dưỡng nguồn nhân lực báo chí Việt Nam trong thời gian tới.

Từ khoá: đào tạo, bồi dưỡng, nguồn nhân lực báo chí

THE CURRENT TRAINING AND DEVELOPMENT OF JOURNALISTIC HUMAN RESOURCES IN VIETNAM

Abstract: The 4.0 revolution has impacted all areas of life with the popularity of the Internet, mobile devices, and smart technologies. The development of science - technology has had an enormous impact on social life, changing the public's habits and conditions of receiving information and profoundly affecting the development of the press. The change of journalism in the current context has raised many problems, including the issue of training journalistic human resources. The paper studies the current situation of training journalistic human resources in Vietnam. Basing on that, it proposes some solutions to innovate training and fostering the journalistic human resources in Vietnam in the coming time.

Keywords: training, development, journalistic human resources

Mã bài báo: JHS - 36

Ngày nhận bài sửa: 18/4/2022

Ngày nhận bài: 18/03/2022

Ngày duyệt đăng: 25/4/2022

Ngày nhận phản biện: 03/4/2022

1. Giới thiệu

Dưới sự lãnh đạo của Đảng, báo chí Việt Nam đã có bước phát triển nhanh chóng, mạnh mẽ về nhiều mặt, chất lượng, hình thức, công nghệ in ấn, truyền

tải thông tin được nâng cao, tăng về số lượng, phạm vi phát hành, phạm vi phủ sóng, tăng về số lượng nhà báo và đội ngũ những người làm việc trong các cơ quan báo chí, tăng về nguồn lực tài chính, cơ sở vật chất, kỹ thuật.

Cuộc cách mạng 4.0 đã tác động vào mọi lĩnh vực của đời sống với sự phổ biến của Internet, các thiết bị di động, các cảm biến và trí tuệ nhân tạo, các công nghệ thông minh, tiên tiến. Sự phát triển của khoa học công nghệ tác động mạnh mẽ đến đời sống xã hội, thay đổi thói quen, điều kiện tiếp nhận thông tin của công chúng và ảnh hưởng sâu sắc đến sự phát triển của báo chí. Sự thay đổi của báo chí trong bối cảnh hiện nay đã đặt ra nhiều vấn đề, trong đó có vấn đề đào tạo nguồn nhân lực báo chí.

Do vậy, cần có nghiên cứu về đào tạo, bồi dưỡng nguồn nhân lực báo chí ở Việt Nam nhằm đề xuất những giải pháp đổi mới đào tạo, bồi dưỡng nguồn nhân lực báo chí ở Việt Nam trong thời gian tới.

2. Phương pháp nghiên cứu

Để nghiên cứu thực trạng đào tạo, bồi dưỡng nguồn nhân lực báo chí tại Việt Nam, nhóm nghiên cứu tổng quan cơ sở lý thuyết về đào tạo, bồi dưỡng nguồn nhân lực báo chí từ các nghiên cứu trước, tập trung vào xem xét đánh giá: (i) Thực trạng hoạt động đào tạo, bồi dưỡng nguồn nhân lực báo chí; (ii) Đánh giá về người học tham gia vào các chương trình đào tạo, bồi dưỡng nguồn nhân lực báo chí; (iii) Đánh giá về thực trạng cơ sở vật chất phục vụ hoạt động đào tạo, bồi dưỡng nguồn nhân lực báo chí Việt Nam hiện nay.

Nhóm nghiên cứu thiết kế 01 bảng hỏi để khảo sát 03 đối tượng, bao gồm: (i) Cán bộ, nhân viên làm việc tại các cơ quan báo chí; (ii) Đội ngũ cán bộ quản lý tại cơ sở giáo dục đào tạo, bồi dưỡng nguồn nhân lực báo chí; (iii) Đội ngũ giảng viên tại cơ sở giáo dục đào tạo, bồi dưỡng nguồn nhân lực báo chí. Các câu hỏi trong phiếu khảo sát được thiết kế theo thang đo Likert với 5 mức: từ mức 1. (Rất không đồng ý) đến mức 5. (Hoàn toàn đồng ý). Sau khi có kết quả khảo sát, nhóm nghiên cứu thực hiện tổng hợp, tính toán, phản ánh bằng hình vẽ, bảng số liệu. Các tác giả bài viết cũng sử dụng phương pháp phân tích thực trạng, chỉ ra những vấn đề đặt ra đối với đào tạo, bồi dưỡng nguồn nhân lực báo chí tại Việt Nam hiện nay, từ đó đề xuất các giải pháp đổi mới đào tạo, bồi dưỡng nguồn nhân lực báo chí tại Việt Nam.

3. Cơ sở lý thuyết về đào tạo, bồi dưỡng nguồn nhân lực báo chí

Khái niệm đào tạo, bồi dưỡng

Theo Quân & Diễm (2007), “*Đào tạo nguồn nhân lực là các hoạt động học tập nhằm giúp người lao động có thể thực hiện hiệu quả hơn chức năng và nhiệm vụ của mình. Đó chính là quá trình học tập làm cho người lao*

động nắm vững hơn về công việc của mình, là những hoạt động học tập nhằm nâng cao trình độ, kỹ năng của người lao động để thực hiện nhiệm vụ lao động hiệu quả hơn.”

Bồi dưỡng là các hoạt động học tập nhằm giúp cho người lao động cập nhật, bổ túc thêm một số kiến thức, kỹ năng cần thiết, nâng cao hiểu biết sau khi đã được đào tạo cơ bản, cung cấp thêm những kiến thức chuyên ngành, mang tính ứng dụng trên cơ sở nền tảng kiến thức đã được đào tạo trước đó. Nói cách khác, bồi dưỡng là quá trình bổ sung, cập nhật thêm một lượng kiến thức nhất định cho một đối tượng học tập cụ thể nhằm nâng cao năng lực cho người học.

Từ các cách tiếp cận trên, có thể đưa ra một quan niệm về đào tạo, bồi dưỡng như sau: đào tạo là quá trình trang bị những kiến thức, kỹ năng nghề nghiệp thích hợp để người được đào tạo có thể đảm nhận được một công việc nhất định. Còn bồi dưỡng được hiểu là giai đoạn nâng cao kiến thức, kỹ năng nghề nghiệp trên cơ sở của mặt bằng kiến thức đã được đào tạo trước đó.

Đào tạo, bồi dưỡng chính là việc tổ chức những cơ hội cho người học được học tập, nhằm giúp cho tổ chức đạt được mục tiêu của mình bằng việc tăng năng lực, làm gia tăng giá trị của nguồn nhân lực trong tổ chức.

Khái niệm báo chí

Theo Điều 3, Luật Báo chí năm 2016, báo chí là sản phẩm thông tin về các sự kiện, vấn đề trong đời sống xã hội thể hiện bằng chữ viết, hình ảnh, âm thanh, được sáng tạo, xuất bản định kỳ và phát hành, truyền dẫn tới đông đảo công chúng thông qua các loại hình báo in, báo nói, báo hình, báo điện tử.

Báo chí có loại hình:

- *Báo in*: là loại hình báo chí sử dụng chữ viết, tranh, ảnh, thực hiện bằng phương tiện in để phát hành đến bạn đọc, gồm báo in, tạp chí in.

- *Báo nói*: là loại hình báo chí sử dụng tiếng nói, âm thanh, được truyền dẫn, phát sóng trên các hạ tầng kỹ thuật ứng dụng công nghệ khác nhau.

- *Báo hình*: là loại hình báo chí sử dụng hình ảnh là chủ yếu, kết hợp tiếng nói, âm thanh, chữ viết, được truyền dẫn, phát sóng trên các hạ tầng kỹ thuật ứng dụng công nghệ khác nhau.

- *Báo điện tử*: là loại hình báo chí sử dụng chữ viết, hình ảnh, âm thanh, được truyền dẫn trên môi trường mạng, gồm báo điện tử và tạp chí điện tử.

Điều 3, Luật Báo chí năm 2016 quy định hoạt động báo chí là hoạt động sáng tạo tác phẩm báo chí,

sản phẩm báo chí, sản phẩm thông tin có tính chất báo chí; cung cấp thông tin và phản hồi thông tin cho báo chí; cải chính thông tin trên báo chí; xuất bản, in, phát hành báo in; truyền dẫn báo điện tử và truyền dẫn, phát sóng báo nói, báo hình.

Hoạt động báo chí được hiểu ở hai cấp độ: cấp độ rộng (cấp độ chung) và cấp độ hẹp (cấp độ cụ thể). Ở cấp độ rộng, báo chí là tập hợp các hoạt động từ chỉ đạo, điều hành cơ quan báo chí - sản xuất tờ báo - phân phối, phát hành - xã hội hóa báo chí đến quan hệ công chúng báo chí, với mục đích cuối cùng là đem đến cho công chúng xã hội rộng rãi những thông điệp mới mẻ và ý nghĩa về cuộc sống thông qua các tác phẩm báo chí, nhằm đáp ứng nhu cầu thông tin, văn hóa, giáo dục, giải trí. Thành phần tham gia hoạt động báo chí ở đây không chỉ là các nhà báo, mà còn là các nhà lãnh đạo, quản lý báo chí, đội ngũ cán bộ kỹ thuật, cán bộ hành chính trị sự, cộng tác viên, nhân viên phát hành..., những người góp phần làm dây chuyền sản xuất, phát hành, xã hội hóa tờ báo diễn ra theo đúng trình tự, thông suốt.

Ở cấp độ hẹp, hoạt động báo chí là tập hợp các hoạt động tạo nên một sản phẩm báo chí để cung cấp đến tay người tiêu dùng. Ở đây, phải kể đến vai trò của phóng viên, biên tập viên, kỹ thuật viên, đội ngũ lãnh đạo, quản lý tòa soạn. Hoạt động báo chí ở cấp độ này bao gồm nhiều khâu, nhiều công đoạn, bị chi phối bởi các yếu tố: vai trò, nhiệm vụ của từng chức danh; loại hình báo chí; kiểu loại sản phẩm báo chí; đối tượng công chúng, phạm vi phát hành, phát sóng... Chẳng hạn, với phóng viên, các hoạt động cơ bản gồm: thu thập thông tin, xử lý thông tin, sáng tạo tác phẩm, tự biên tập tác phẩm. Với tổng biên tập, các hoạt động cơ bản gồm: hoạch định kế hoạch; quản lý, giám sát, tổ chức thực hiện kế hoạch; hoạt động chuyên môn nghiệp vụ (biên tập/duyet bài vở); các hoạt động giao tiếp, cùng cố kỷ luật tòa soạn.

Với biên tập viên là hoạt động biên tập tin bài; biên tập chuyên trang, chuyên mục, chương trình, hệ chương trình; kiểm tra độ chính xác, khách quan, cân bằng của thông tin... Mỗi loại hình báo chí sẽ quy định các thao tác nghề nghiệp mang tính đặc thù. Với báo phát thanh, ngoài công tác khai thác, xử lý tư liệu, sáng tạo và biên tập tác phẩm giống báo in, còn cần thêm thao tác ghi âm và biên tập âm thanh; với truyền hình, lại có thêm hoạt động ghi hình, biên tập hình ảnh. Với báo mạng, hoạt động nghiệp vụ của

phóng viên gắn liền với các thao tác máy tính và thao tác mạng; ngoài ra, phóng viên còn phải có kỹ năng của một nhà báo đa phương tiện khi tác nghiệp cho tờ báo mạng hội tụ.

Khái niệm đào tạo, bồi dưỡng nguồn nhân lực báo chí

Đào tạo nguồn nhân lực báo chí giúp họ đạt được những yêu cầu về kiến thức chuyên môn, nghề nghiệp, kỹ năng nghiệp vụ theo tiêu chuẩn chung đối với nghề nghiệp và phù hợp với yêu cầu, đòi hỏi của từng chức danh mà nguồn nhân lực báo chí đảm nhiệm.

Trong phạm vi bài viết này, *đào tạo, bồi dưỡng nguồn nhân lực báo chí là một quá trình nhằm cung cấp cho nguồn nhân lực báo chí những kiến thức, kỹ năng phục vụ cho công việc nhằm đáp ứng yêu cầu của từng giai đoạn phát triển, bao gồm cả hai quá trình đào tạo và bồi dưỡng.*

4. Thực trạng đào tạo, bồi dưỡng nguồn nhân lực báo chí tại Việt Nam

4.1. Hệ thống báo chí Việt Nam

Theo Vietnam news agency (2021), tính đến 30/11/2021, cả nước có 816 cơ quan báo chí, trong đó: 114 báo, 116 tạp chí thực hiện 02 loại hình báo in và báo điện tử; 557 báo và tạp chí in; 29 báo và tạp chí điện tử độc lập. Nguồn nhân lực báo chí gồm 41.600 người làm việc trong cả 4 loại hình; Tổng số nhà báo được cấp thẻ đến 15/8/2021 (cả 4 loại hình) là 17.161 người. Nguồn nhân lực hoạt động trong các cơ quan báo chí, truyền thông tại Việt Nam chủ yếu được đào tạo từ các cơ sở đào tạo báo chí và một bộ phận nhỏ có năng khiếu, say mê nghề báo, trưởng thành từ thực tiễn.

4.2. Thực trạng đào tạo, bồi dưỡng nguồn nhân lực báo chí

Theo Phụng (2021), ở Việt Nam hiện nay có 9 cơ sở giáo dục đại học công lập đang đào tạo ngành báo chí, 3 cơ sở đào tạo nguồn nhân lực báo chí lớn nhất trong cả nước, gồm: Học viện Báo chí và Tuyên truyền, Đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn Hà Nội, Đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn Thành phố Hồ Chí Minh. Bên cạnh đó, các trường đại học như: Đại học Văn hóa Hà Nội, Đại học Khoa học Xã hội Huế...; một số trường đại học tư thục, bán công và cao đẳng ngành cũng tham gia đào tạo nguồn nhân lực báo chí.

Các chương trình đào tạo được phân chia theo từng khối kiến thức đảm bảo tính hệ thống, logic, cân đối,

phù hợp với bậc học, ngành, chuyên ngành đào tạo; đặc biệt là chú trọng chuẩn đầu ra đối với người học.

Chương trình đào tạo bậc đại học, cao đẳng mới nhất của các cơ sở đào tạo so với các chương trình cũ đã đổi mới rất nhiều về phương thức tổ chức đào tạo. Nếu như các chương trình cũ được cơ cấu nội dung kiến thức nền tảng lý thuyết chiếm đa số, nội dung học và hành kỹ năng chiếm thiểu số thì chương trình mới của các cơ sở đào tạo thay đổi ngược trở lại. Vì vậy, người học tiếp cận nhanh với nghề, sớm thực hành nghề chuyên nghiệp.

Về cơ bản, nội dung đào tạo báo chí hiện tại của các cơ sở đào tạo được cho là phù hợp, rõ tính đặc thù của ngành và chuyên ngành đào tạo. Tuy nhiên, sự phát triển của thực tiễn đang đặt ra những yêu cầu đổi mới nội dung đào tạo nguồn nhân lực báo chí.

Phương thức đào tạo theo học chế tín chỉ đã thay thế phương thức đào tạo theo niên chế đã và đang đạt những thành tựu nhất định. Phương thức đào tạo trực tuyến dựa trên nền tảng công nghệ, nhất là công nghệ 4.0 đang được các cơ sở đào tạo quan tâm, đầu tư.

Đội ngũ giảng viên tại các cơ sở đào tạo bao gồm giảng viên cơ hữu và giảng viên thỉnh giảng.

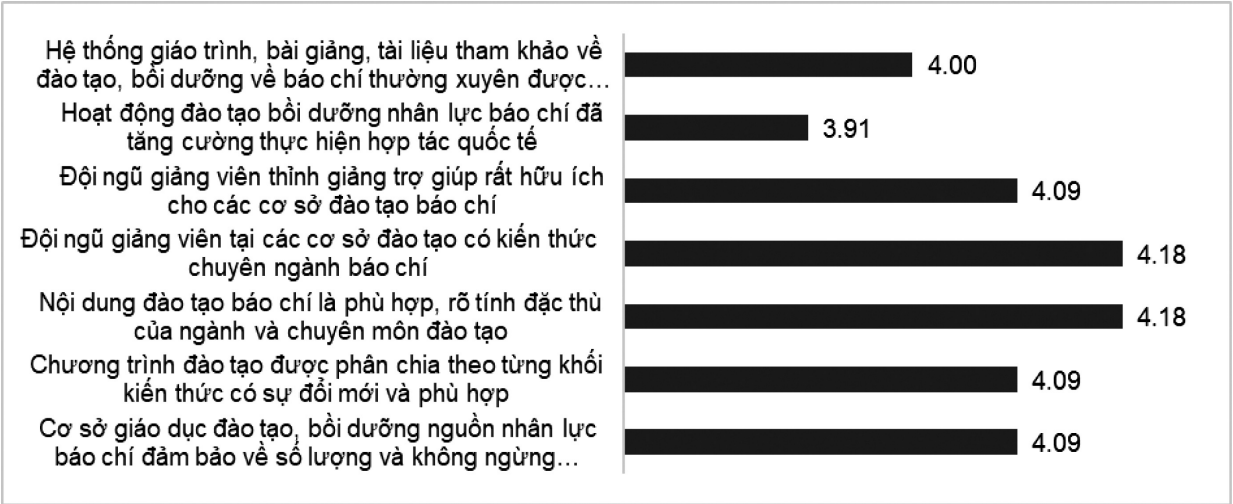
Về đội ngũ giảng viên cơ hữu, do định biên có giới hạn nên phần lớn các cơ sở đào tạo thiếu đội ngũ giảng viên cơ hữu về số lượng so với yêu cầu công việc đào tạo. Một số cơ sở đào tạo mới chỉ xây dựng được nhân lực khung quản lý, giảng viên giảng dạy chủ yếu mời từ các cơ sở đào tạo khác. Chất lượng chuyên môn của đội ngũ giảng viên cơ hữu giảng dạy về báo chí còn chưa đồng đều, nhất là về kỹ năng thực hành thực tiễn.

Đặc thù của đội ngũ giảng viên giảng dạy báo chí là cần có kiến thức chuyên ngành báo chí, nhất là kiến thức thực tiễn, gắn với lý luận, khoa học chuyên ngành.

Về đội ngũ giảng viên thỉnh giảng có một đội ngũ thực hành rất đông đảo. Nhiều người là cán bộ lãnh đạo, quản lý và hoạt động chuyên môn có uy tín, nổi tiếng tham gia giảng dạy. Do đó, nguồn nhân lực thỉnh giảng trợ giúp rất hữu ích cho các cơ sở đào tạo nguồn nhân lực báo chí. Tuy nhiên, việc xây dựng, tổ chức và cơ chế, chính sách đối với đội ngũ giảng viên thỉnh giảng tại các cơ sở đào tạo hiện nay chưa tương xứng với tiềm lực hiện có.

Qua khảo sát của các tác giả về hoạt động đào tạo, bồi dưỡng nguồn nhân lực báo chí, kết quả được thể hiện ở Hình 1.

Hình 1. Hoạt động đào tạo, bồi dưỡng nguồn nhân lực báo chí

Nguồn: Kết quả khảo sát

Kết quả khảo sát cho thấy: Đối với hoạt động đào tạo, bồi dưỡng nguồn nhân lực báo chí, hiện đội ngũ giảng viên tại các cơ sở đào tạo được đánh giá có kiến thức chuyên ngành (với điểm số đạt được trong khảo sát là 4,18) và nội dung đào tạo báo chí cũng được

đánh giá là phù hợp, rõ tính đặc thù của ngành và chuyên ngành đào tạo (với điểm số đạt được là 4,18). Tiếp đó, đánh giá về các nội dung liên quan đến “Cơ sở giáo dục đào tạo, bồi dưỡng nguồn nhân lực báo chí”, “Chương trình đào tạo” và “Đội ngũ giảng viên thỉnh

giảng” cũng được đánh giá cao với cùng mức điểm đạt được là 4,09. Với hệ thống giáo trình, bài giảng, tài liệu tham khảo về đào tạo, bồi dưỡng về báo chí thường xuyên được đổi mới, hoàn thiện được đánh giá ở mức điểm 4. Về nội dung tăng cường hợp tác quốc tế trong đào tạo, bồi dưỡng nguồn nhân lực báo chí hiện đạt mức điểm thấp nhất là 3,91 trong khảo sát.

Về người học: Tính đặc thù của nguồn nhân lực ngành báo chí đó là phải có năng khiếu nghề. Năng khiếu bẩm sinh chỉ chiếm số ít trong mỗi con người. Để trở thành một người làm báo có năng lực phải qua đào tạo mới có thể trở nên chuyên nghiệp, thành công.

- *Đối tượng mới tốt nghiệp phổ thông trung học dự thi đại học, cao đẳng, trung học và dạy nghề*

Hàng năm, theo quy chế tuyển sinh đại học, đối tượng thí sinh dự tuyển dự thi đại học, cao đẳng, trung học và dạy nghề là người mới tốt nghiệp trung học phổ thông. Theo dữ liệu thống kê nguyện vọng xét tuyển đại học, cao đẳng của thí sinh năm 2021 do Vụ Giáo dục đại học cung cấp, nhóm ngành báo chí thu hút tới 100.120 nguyện vọng, trong khi số chỉ tiêu tuyển sinh chỉ có 6.539. Sức hút của ngành học đẩy mức điểm chuẩn tăng cao. Tại mùa tuyển sinh năm 2020, điểm trúng tuyển ngành báo chí của một số trường có đào tạo ngành này đều thuộc nhóm ngành có điểm chuẩn cao nhất. Ví dụ điểm chuẩn ngành báo chí (mã tổ hợp C00, gồm các môn thi: Ngữ văn, Lịch sử, Địa lý) của Trường Đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn, Đại học Quốc gia Thành phố Hồ Chí

Minh là 27,5 điểm; của Trường Đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn, Đại học Quốc gia Hà Nội có điểm chuẩn lên đến 28,5 điểm...

- *Đối tượng có chuyên môn nghiệp vụ, hoạt động chuyên nghiệp*

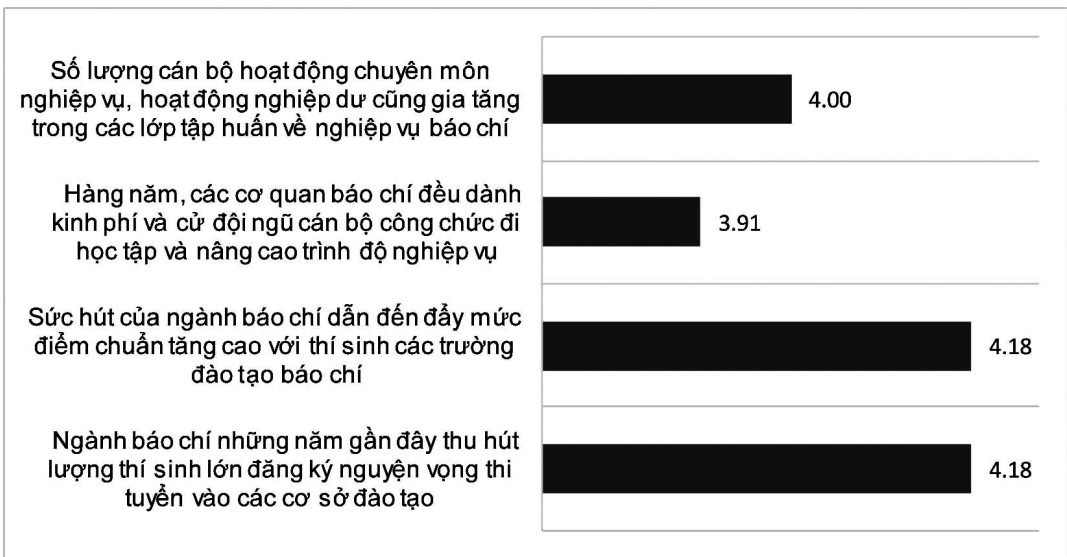
Đối tượng này chiếm số đông ở các cơ quan báo chí, có nhu cầu đi học tập nâng cao trình độ chuyên môn nghiệp vụ. Hàng năm, các cơ quan báo chí đều dành kinh phí và cử đội ngũ cán bộ, công chức đi học tập, bồi dưỡng nâng cao trình độ nghiệp vụ.

- *Đối tượng hoạt động chuyên môn nghiệp vụ, hoạt động nghiệp dư*

Đối tượng hoạt động nghiệp dư phần lớn là các nhân viên được cơ quan giao nhiệm vụ kiêm nhiệm hoặc là sinh viên các trường đại học, cao đẳng khối khoa học xã hội và nhân văn có sở thích hoạt động trong lĩnh vực báo chí mong muốn đi học để nâng cao trình độ chuyên môn, nghiệp vụ.

Khảo sát về đối tượng người học tham gia vào chương trình đào tạo, bồi dưỡng nguồn nhân lực báo chí, Hình 2 cho thấy: Những năm gần đây, sức hút của ngành báo chí đã đẩy mức điểm chuẩn tăng cao với các thí sinh trường đào tạo báo chí (với điểm trung bình đạt được trong khảo sát là 4.18), điều này cũng là một yếu tố kỳ vọng chất lượng nhân lực cho ngành báo chí sẽ ngày càng nâng cao và thu hút được lượng thí sinh lớn đăng ký nguyện vọng thi tuyển vào các cơ sở đào tạo (điểm trung bình đạt được trong khảo sát là 4.18).

Hình 2. Đối tượng người học tham gia vào chương trình đào tạo, bồi dưỡng nguồn nhân lực báo chí

Nguồn: Kết quả khảo sát

Về số lượng cán bộ hoạt động chuyên môn nghiệp vụ, hoạt động nghiệp vụ dư gia tăng trong các lớp tập huấn về nghiệp vụ báo chí trong khảo sát đạt điểm trung bình 4.0 ở mức đồng ý. Tuy nhiên, kết quả khảo sát cho thấy việc hàng năm các cơ quan báo chí dành kinh phí và cử đội ngũ cán bộ công chức đi học tập và nâng cao trình độ nghiệp vụ lại đang được đánh giá với mức điểm thấp nhất đạt 3.91 điểm (Hình 2). Điều đó cho thấy, cần có sự quan tâm, có sự hỗ trợ kinh phí nhiều hơn nữa cho hoạt động đào tạo, bồi dưỡng nguồn nhân lực báo chí để nâng cao trình độ nghiệp vụ cho đội ngũ cán bộ hoạt động trong ngành.

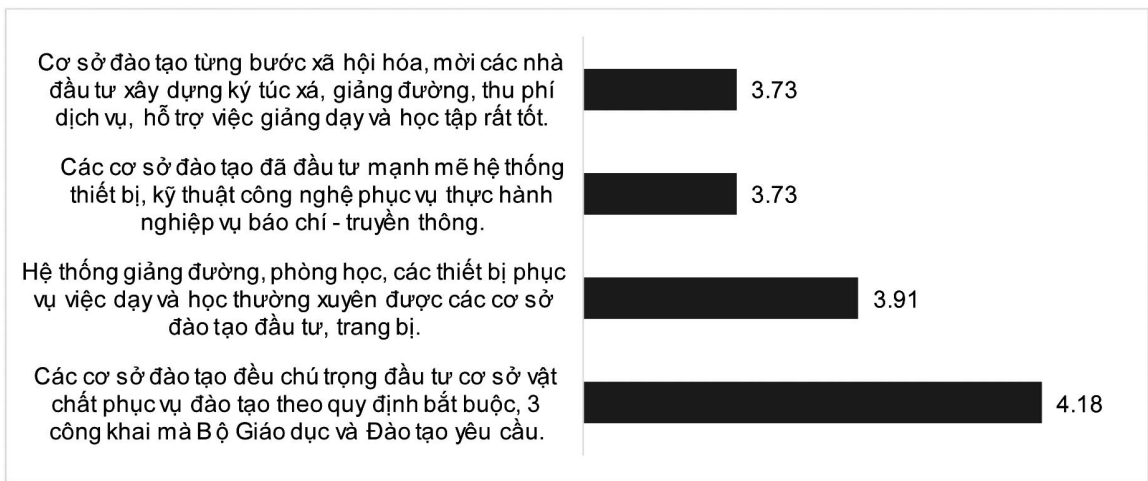
Về điều kiện cơ sở vật chất: Hầu hết các cơ sở đào tạo chú trọng đầu tư cơ sở vật chất phục vụ đào tạo. Hệ thống giảng đường, phòng học, các thiết bị phục vụ việc dạy và học thường xuyên được các cơ sở đào tạo đầu tư, trang bị. Một số cơ sở đào tạo đã

xã hội hóa, mời các nhà đầu tư xây dựng ký túc xá, giảng đường, thu phí dịch vụ, hỗ trợ việc giảng dạy và học tập rất tốt. Tuy nhiên, so với yêu cầu thực tế, việc đầu tư cơ sở vật chất của các trường, học viện vẫn còn những khó khăn nhất định.

Đặc thù của đào tạo báo chí là phải thực hành trên nền tảng công nghệ - kỹ thuật hiện đại. Các cơ sở đào tạo đã đầu tư mạnh mẽ hệ thống thiết bị, kỹ thuật công nghệ phục vụ thực hành nghiệp vụ báo chí - truyền thông. Tuy nhiên, do công nghệ mới luôn thay đổi nên việc chạy theo công nghệ để đầu tư đối với các cơ sở đào tạo là khó khả thi, do đó cần tăng cường xã hội hóa, gia tăng đầu tư của các doanh nghiệp.

Trong khảo sát, nhóm nghiên cứu cũng đi vào xem xét về cơ sở vật chất cho đào tạo, bồi dưỡng nguồn nhân lực báo chí, kết quả khảo sát được thể hiện ở Hình 3.

Hình 3. Về cơ sở vật chất cho công tác đào tạo, bồi dưỡng nguồn nhân lực báo chí

Nguồn: Kết quả khảo sát

Kết quả cho thấy các cơ sở đào tạo đã chú trọng đầu tư cơ sở vật chất phục vụ đào tạo, đây là nội dung đạt được điểm khảo sát cao nhất trong nội dung khảo sát về cơ sở vật chất, đạt điểm trung bình 4.18. Tuy nhiên, các nội dung khảo sát còn lại về cơ sở vật chất khác đều đạt điểm trung bình dưới 4, cụ thể: Về hệ thống giảng đường, phòng học, các thiết bị phục vụ việc dạy và học thường xuyên được các cơ sở đào tạo đầu tư, trang bị đạt điểm trung bình 3.91; Về các cơ sở đào tạo đã được đầu tư mạnh mẽ hệ thống thiết bị, kỹ thuật công nghệ phục vụ thực hành nghiệp vụ báo chí, truyền thông đạt điểm trung bình 3,73; Và cơ sở đào tạo từng bước xã hội hóa, mời các nhà đầu tư

xây dựng ký túc xá, giảng đường, thu phí dịch vụ, hỗ trợ việc giảng dạy và học tập đạt điểm trung bình 3.73. Kết quả khảo sát cho thấy, cần có sự quan tâm đầu tư hơn nữa vào cơ sở vật chất để nâng cao chất lượng đào tạo và bồi dưỡng nguồn nhân lực báo chí ở Việt Nam trong giai đoạn hiện nay.

5. Giải pháp đổi mới đào tạo, bồi dưỡng nguồn nhân lực báo chí tại Việt Nam

5.1. Đổi mới chương trình đào tạo, bồi dưỡng nguồn nhân lực báo chí

Thực tiễn hoạt động báo chí biến đổi nhanh chóng và không ngừng. Hoạt động đào tạo báo chí cũng cần thay đổi để đáp ứng nhu cầu của thực tiễn. Trong bối

cảnh toàn cầu hóa, chuyển đổi số, hoạt động báo chí thay đổi đáng kể với các mô hình báo chí tích hợp, hội tụ, đa nền tảng, đa phương tiện... Điều này đã tác động không nhỏ đến vấn đề đào tạo nguồn nhân lực báo chí tại các cơ sở đào tạo, cần phải đổi mới chương trình đào tạo báo chí để đáp ứng yêu cầu của thời đại và nhiệm vụ chính trị cũng như nhu cầu xã hội.

Các cơ sở đào tạo ngành báo chí cần thực hiện đồng bộ các giải pháp bao gồm: Xây dựng và triển khai dự án giáo trình chuẩn ngành báo chí và các ngành thông tin, truyền thông trong cả nước; Phân định rõ mục tiêu đào tạo các cấp học, bậc học, các hệ cho cả hệ thống các mã ngành đào tạo được Bộ Giáo dục và Đào tạo ban hành; Rà soát để phát triển hệ thống chuyên ngành đào tạo với phân khúc rõ về chuẩn đầu ra nhằm sớm có các chương trình đào tạo có chuẩn đầu ra đáp ứng yêu cầu thực tiễn; Xây dựng mới cả kiến thức, kỹ năng căn bản và chuyên sâu, cập nhật những thành tựu công nghệ mới và xu hướng đổi mới sáng tạo. Các kiến thức về công nghệ số, nội dung số, mỹ thuật số, quản trị kinh doanh số, bản quyền số, xu hướng truyền thông hiện đại... cần được cập nhật thường xuyên trong các chương trình đào tạo, bồi dưỡng.

Các cơ sở đào tạo nhân lực báo chí rà soát, phân khúc rõ ràng hơn, nghiên cứu và đổi mới nội dung đào tạo, chương trình đào tạo theo phương châm bám sát hơn nữa và cụ thể hóa hơn nữa dựa trên chuẩn đầu ra về phẩm chất, năng lực nghề nghiệp.

Nội dung đào tạo, bồi dưỡng cần điều chỉnh theo hướng cân đối lý luận và thực tiễn, tránh giảng lý thuyết cũ hoặc chỉ nặng về chuyên môn nghiệp vụ báo chí thuần túy, trong đó các yếu tố cốt lõi bao gồm: phẩm chất chính trị - phẩm chất nghề nghiệp; chuyên môn - nghiệp vụ; kỹ thuật - công nghệ; năng lực đổi mới sáng tạo, năng lực quản lý, quản trị tòa soạn đa nền tảng, đa phương tiện.

5.2. Nâng cao chất lượng đội ngũ giảng viên, nghiên cứu viên

Việc nâng cao chất lượng đội ngũ giảng viên, nghiên cứu viên cần được thực hiện theo hướng để họ có đủ năng lực tư duy chiến lược, có lý tưởng nghề nghiệp, có phẩm chất và năng lực đảm nhiệm công tác đào tạo, bồi dưỡng nguồn nhân lực báo chí. Để đáp ứng được yêu cầu này, việc đào tạo giảng viên, nghiên cứu viên cần có chiến lược bài bản. Trước tiên, đảm bảo điều kiện làm việc, cơ hội học tập, cập nhật kiến thức mới cho đội ngũ giảng viên, chuyên

gia báo chí, có giải pháp quản lý tốt, tạo động lực làm việc cho đội ngũ này thông qua các chính sách ưu đãi đối với đội ngũ giảng viên báo chí.

5.3. Đổi mới, hoàn thiện hệ thống giáo trình, bài giảng

Để đáp ứng yêu cầu mới, nhất là bối cảnh cách mạng công nghiệp 4.0, việc thay đổi, bổ sung, cập nhật, hoàn thiện hệ thống giáo trình, bài giảng, tài liệu tham khảo phục vụ cho đào tạo, bồi dưỡng nguồn nhân lực báo chí là việc làm cấp bách đối với các cơ sở đào tạo báo chí ở Việt Nam. Thực tế là nhiều học phần cơ sở ngành và ngành báo chí cũng như chuyên ngành tại các cơ sở đào tạo ở Việt Nam đã lạc hậu. Thậm chí, có những học phần chưa có giáo trình hoặc có giáo trình nhưng chưa theo chuẩn quy định nào.

Để có được các bài giảng, giáo trình, sách tham khảo... phục vụ cho đào tạo báo chí đáp ứng yêu cầu thực tiễn hoạt động báo chí ở Việt Nam hiện nay, các cơ sở đào tạo cần đổi mới nhận thức, thái độ và hành vi của người đứng đầu, cần có sự đồng thuận của đội ngũ giảng viên, sự hỗ trợ, phối hợp của bên sử dụng nhân lực báo chí. Mặt khác, cũng cần có chính sách ưu đãi, đầu tư cho đổi mới chương trình, bài giảng, biên soạn giáo trình, sách, tài liệu tham khảo phục vụ cho đào tạo, bồi dưỡng nguồn nhân lực báo chí.

5.4. Tăng cường hợp tác quốc tế trong đào tạo, bồi dưỡng nguồn nhân lực báo chí

Trong thời đại toàn cầu hóa, hoạt động giáo dục đào tạo của một quốc gia cũng mang tính chất toàn cầu. Các cơ sở đào tạo tiên tiến trên thế giới sẽ thu hút đội ngũ giảng viên báo chí và thí sinh đăng ký nhập học các ngành đào tạo báo chí. Hợp tác quốc tế trong đào tạo nguồn nhân lực báo chí là việc làm cần thiết đối với một cơ sở đào tạo báo chí. Các cơ sở đào tạo báo chí cần kết nối đào tạo đại học, sau đại học về báo chí thông qua việc mời chuyên gia giỏi của nước ngoài tư vấn xây dựng chương trình đào tạo, biên soạn sách, giáo trình, bài giảng, tham gia giảng dạy trực tiếp về kỹ năng làm báo hiện đại...

Các cơ sở đào tạo cần kết nối với các quốc gia có nền báo chí hiện đại để tổ chức các hội thảo, phối hợp nghiên cứu các đề án, dự án... nhằm nâng cao chất lượng đào tạo nguồn nhân lực báo chí.

Để làm được điều này, cần có chính sách phù hợp, hành lang pháp lý thông thoáng để các quốc gia hợp tác đào tạo nguồn nhân lực báo chí thuận lợi trong triển khai các công việc cụ thể. Các cơ sở đào tạo cũng cần tận dụng tối đa các ưu thế của công nghệ

để phục vụ hoạt động hợp tác quốc tế trong đào tạo, bồi dưỡng nguồn nhân lực báo chí.

5.5. Tạo môi trường học tập trong đào tạo, bồi dưỡng nguồn nhân lực báo chí

Không chỉ có chương trình, bài giảng, giáo trình, thầy và trò tốt mà môi trường giáo dục đào tạo, bồi dưỡng nguồn nhân lực báo chí cũng cần được đầu tư bài bản, chuyên nghiệp.

Trong xu thế truyền thông hội tụ và chuyển đổi số cần phá vỡ ranh giới giữa dạy và học trên giảng đường với giảng dạy qua thực tiễn, để các môn học về nghiệp vụ báo chí được tiến hành trong môi trường truyền thông mô phỏng, tăng cường bồi dưỡng năng lực thực tiễn cho người học. Thông qua các studio, để tạo ra môi trường học tập tốt nhất có sự tương

tác, tiếp cận với thực tiễn cho người học. Được lên lớp trong studio, người học sẽ được thao tác về các kỹ năng chuyên ngành một cách trực tiếp. Đồng thời, dưới sự hướng dẫn và tổ chức của giảng viên, việc triển khai hoạt động học tập và thực tiễn của người học khá gần với thực tế. Người học sẽ có hứng thú hơn, hiệu quả học tập và giảng dạy sẽ được nâng cao rõ rệt. Học báo chí là một hoạt động thực tiễn, trong đó, việc làm mẫu và mô phỏng chiếm vị trí chủ đạo trong hoạt động này. Ở studio, người học sẽ được làm mẫu và mô phỏng ở các khâu, từ đơn giản đến phức tạp. Để có thể làm tốt những việc này, cần chú trọng đầu tư cơ sở vật chất, tạo môi trường học tập tốt trong đào tạo, bồi dưỡng nguồn nhân lực báo chí.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- Hàng, Đ.T.T. (2021). *Công tác đào tạo, bồi dưỡng nguồn nhân lực báo chí Việt Nam trong bối cảnh chuyển đổi số*, Kỷ yếu Hội thảo khoa học “Đào tạo, bồi dưỡng nguồn nhân lực lý luận chính trị và báo chí - truyền thông trong tình hình mới”, tháng 10 năm 2021
- Hàng, Đ.T.T. (2021). *Đào tạo báo chí gắn với yêu cầu mới của thực tiễn*, Kỷ yếu Hội thảo khoa học “Đào tạo, bồi dưỡng nguồn nhân lực lý luận chính trị và báo chí - truyền thông trong tình hình mới”, tháng 10 năm 2021
- Hương, Đ.T.T. (2021). *Đào tạo báo chí và truyền thông trong bối cảnh chuyển đổi số*, Kỷ yếu Hội thảo khoa học “Đào tạo, bồi dưỡng nguồn nhân lực lý luận chính trị và báo chí - truyền thông trong tình hình mới”, tháng 10 năm 2021
- Lợi, N.T. (2021). *Đào tạo, bồi dưỡng nguồn nhân lực báo chí truyền thông trong xu thế chuyển đổi số*, Kỷ yếu Hội thảo khoa học “Đào tạo, bồi dưỡng nguồn nhân lực lý luận chính trị và báo chí - truyền thông trong tình hình mới”, tháng 10 năm 2021
- Phượng, H.H. (2021). *8 vấn đề về đổi mới hoạt động đào tạo, bồi dưỡng báo chí ở Việt Nam hiện nay*, Kỷ yếu Hội thảo khoa học “Đào tạo, bồi dưỡng nguồn nhân lực lý luận chính trị và báo chí - truyền thông trong tình hình mới”, tháng 10 năm 2021
- chính trị và báo chí - truyền thông trong tình hình mới”, tháng 10 năm 2021
- Phượng, H.H. (2021). *Một số vấn đề về đào tạo, bồi dưỡng nguồn nhân lực truyền thông ở Việt Nam trong bối cảnh hiện nay*, Kỷ yếu Hội thảo khoa học “Đào tạo, bồi dưỡng nguồn nhân lực lý luận chính trị và báo chí - truyền thông trong tình hình mới”, tháng 10 năm 2021
- Quân, N.N.& Điểm N.V. (2007). *Giáo trình Quản trị nhân lực*. NXB Đại học Kinh tế Quốc dân, Hà Nội.
- Quốc hội nước Cộng hòa Xã hội chủ nghĩa Việt Nam. (2016). *Luật Báo chí số 103/2016/QH13 ngày 05/4/2016*.
- Quốc hội nước Cộng hòa Xã hội chủ nghĩa Việt Nam. (2019). *Luật Giáo dục số 43/2019/QH14 ngày 14/6/2019*.
- Sơn, P. M. (2021). *Những giải pháp chủ yếu nhằm nâng cao vai trò của đội ngũ báo chí trong bối cảnh hội nhập quốc tế*, Kỷ yếu Hội thảo khoa học “Đào tạo, bồi dưỡng nguồn nhân lực lý luận chính trị và báo chí - truyền thông trong tình hình mới”, tháng 10 năm 2021
- Vietnam news agency. (2021). <https://www.vietnamplus.vn/infographics-so-lieu-ve-cac-co-quan-bao-chi-viet-nam-nam-2021/764886.vnp>